

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2001-2002

31 januari 2002

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GELIJKE KANSSEN

Interpellatie van mevrouw Sonja Becq tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de kalender lokale dienstencentra en het uit te tekenen ouderenbeleid

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de evaluatie van het thuiszorgdecreet

Met redenen omklede motie

Vraag om uitleg van mevrouw Ria Van Den Heuvel tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het toekomstige ouderenbeleid en de multiculturaliteit van de samenleving

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen

Donderdag 31 januari 2002

VOORZITTER : Mevrouw Patricia Ceysens

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.16 uur.*

Interpellatie van mevrouw Sonja Becq tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de kalender lokale dienstencentra en het uit te tekenen ouderenbeleid

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de evaluatie van het thuiszorgdecreet

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Becq tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de kalender lokale dienstencentra en het uit te tekenen ouderenbeleid, met daaraan toegevoegd de vraag om uitleg van mevrouw Becq tot minister Vogels, over de evaluatie van het thuiszorgdecreet.

Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de voorzitter, een tijdje geleden werd mij een brochure bezorgd waarin wordt gesproken over de kalender lokale dienstencentra. Het is een mooi ogende brochure waarin de twaalf troeven van de lokale dienstencentra worden voorgesteld. In de begeleidende brief vermeldt de minister dat de Vlaamse overheid in deze brochure haar visie op het ouderenbeleid van de toekomst in beeld brengt. De ontvangers van de brochure werden tevens uitgenodigd op een studiedag Lokale Dienstencentra die op 28 mei doorgaat en waar een algemeen actieplan zal worden voorgesteld.

In het voorwoord brengt de minister twaalf topics naar voren, zoals geïntegreerd ouderenbeleid, de centrale rol voor de dienstencentra, en het thema dat het dienstencentrum voor algemeen welzijn

zorgt. Er staan slagzinnen in, zoals bijvoorbeeld : ‘Het dienstencentrum : één adres voor alle vragen en problemen.’ Waarop heeft dit betrekking ? Werd dit zo op decretaal vlak reeds beslist ?

Een ander voorbeeld : ‘Elke vraag krijgt een antwoord, voor elk probleem wordt naar een oplossing gezocht.’ Dit schept hoge verwachtingen. Lokale mandatarissen houden hun hart vast. Het dienstencentrum zou voor algemeen welzijn zorgen, morgen komt men er dansen, overmorgen een bejaardenhelpster aanvragen.

Werd het lokale dienstenpakket vroeger niet reeds omschreven en besproken ? De lokale dienstencentra nodigen de mensen toch uit naar de dienstencentra ? Bij gezins- en bejaardenhulp of gezinszorg zouden de diensten ter plaatse gaan. Het dienstencentrum zou instaan voor de dienstverlening ter plaatse. Gebeurt dit dan op grond van een nieuw decreet ?

Het dienstencentrum zou ook diensten tot bij de mensen brengen. Het dienstencentrum is er niet alleen voor mensen die zich kunnen verplaatsen, ook wie noodgedwongen thuis moet blijven, kan op het dienstencentrum een beroep doen. Dit schept verwachtingen. Het dienstencentrum zou het alfa en het omega zijn voor iedereen die diensten nodig heeft. Ik begrijp dit niet goed. Maakt de brochure deel uit van een uitgebreidere campagne om de dienstencentra te promoten ? Van de meer dan 500 geprogrammeerde dienstencentra zijn er nog maar 132 erkend. In de beleidsbrief had de minister de optie geformuleerd om die lokale dienstencentra een impuls te geven en voor te behouden voor de openbare besturen.

Er was gezegd en herhaald dat er een evaluatie van het thuiszorgdecreet zou komen. Wij hebben hier nog geen kennis van. Drie dagen na het indienen van mijn interpellatie heb ik het rapport in mijn bus gekregen. Ik verwacht dan dat daarop wordt

Becq

gewacht, alvorens conclusies te trekken om dan op een democratische wijze te bespreken welke nieuwe wegen er worden bewandeld, in casu over de dienstencentra.

Men verwacht dit vooraleer met propagandamateriaal naar buiten te komen.

Een tweede element betreft de externe begeleiding. De minister heeft reeds meer dan een jaar externe begeleiding om te werken aan een nieuw ouderenbeleid en een nieuw decreet. De kostprijs is misschien niet hoog, maar er worden extra middelen voor uitgetrokken. Ik neem dit dus ernstig.

Met deze brochure wordt de kar voor het paard gespannen. Vele mensen die aan de besprekingen deelnemen, vragen zich af wat zij nog moeten doen. Een brochure wordt verspreid, terwijl er aan een honderdtal mensen verdeeld in zeven werkgroepen om een visie wordt gevraagd. Wordt met hun visie wel rekening gehouden, vermits de brochure reeds circuleert? Maakt deze brochure deel uit van een algemene campagne? Hoe wordt die campagne dan verder uitgebouwd? Komt er nog materiaal bij? Voor wie is deze brochure bestemd? Sommigen zeggen dat de brochure alleen naar openbare diensten werd verzonden. Was dit een uitdrukkelijke keuze? Hoe staan de privé-initiatiefnemers van een lokaal dienstencentrum ervoor? Sommigen hebben het laten erkennen, sommigen hebben een schorsing van beslissing gekregen en wachten om hun centrum uit te bouwen.

Op hoeveel exemplaren werd de brochure gedrukt? Welke kostprijs bedroeg de brochure, de verzending ervan en de campagne? Is de brochure bedoeld om de gemeentelijke mandatarissen, ambtenaren of OCMW's aan te moedigen om meer dienstencentra op te richten? Of is ze bedoeld om de studiedag aan te kondigen? Welk criterium gebruikt de minister wanneer zij zich tot de openbare besturen richt? Gebruikt zij een omzendbrief of een brochure? Of heeft de minister nog andere bedoelingen met deze brochure? Het is mij niet helemaal duidelijk. De brochure lijkt wel propagandamateriaal.

Mijns inziens richt ze zich tot mensen die worden gewezen op de punten waaraan zij moeten voldoen om een aanvraag in te dienen. Aanvragen moeten meer op regelgeving worden afgestemd, zo lijkt het wel. Is de brochure alleen bedoeld voor openbare besturen en richt ze ook tot OCMW's of gemeenten? Of wordt hier geen onderscheid gemaakt?

Zullen deze laatsten nog initiatieven mogen nemen op het vlak van de dienstencentra? Welke aanbevelingen komen er voort uit de evaluatie op het thuiszorgdecreet? Hebben de privé-diensten geen goed werk geleverd? Om welke redenen worden zij uitgesloten? Welke aanbevelingen zijn er nog na de evaluatie van het thuiszorgdecreet?

De evaluatie leek wel een samenvatting van de meningen van de verschillende actoren. Ik vond er geen beleidsvisie in terug. Hoe komt de minister dan tot deze conclusie, namelijk dat de dienstencentra alleen vanuit openbare besturen moeten worden geleverd? Hebben de lokale en regionale dienstencentra hun taak dan onvoldoende vervuld? Hebben zij te weinig kwaliteitsvolle informatie of advies verleend? In hoeverre zijn de inhoud van de brochure en de begeleidende brief in overeenstemming met het werk dat op dat moment werd geleverd in het raam van het vernieuwd ouderendecreet en het vernieuwd ouderenbeleid dat door de diverse werkgroepen wordt besproken? Werden bij de opmaak en de stellingname om met deze brochure naar buiten te komen, de mensen uit de werkgroepen betrokken? In hoeverre wordt het werk van de werkgroepen ernstig genomen? Men heeft blijkbaar niet de besprekingen afgewacht om deze brochure te verspreiden. Ik wilde het einde van de besprekingen afwachten om de visie van de minister te kennen en die dan te bespreken.

Op welke wijze is de evaluatie van het thuiszorgdecreet gebeurd? Er zijn diverse actoren die hun mening hebben te kennen gegeven. Een aantal groepen worden gebundeld, andere niet. Verliep dit op een wetenschappelijke wijze en gebeurde dit met een representatieve steekproef? Is iedereen bevraagd? Komt iedereen op dezelfde manier aan bod? Komt dat ook tot uiting in de evaluatie? Kreeg iedereen dezelfde vragenlijst? Kan men op basis van de evaluatie door iedereen gedeelde conclusies trekken? Ik heb immers niet de indruk dat men die al heeft getrokken. Ik wil dus vooral weten welke conclusies de ondervraagde mensen, groepen en diensten trekken, en welke beleidsconclusies de minister zelf formuleert. Welke wisselwerking bestaat er tussen de evaluatie van dat thuiszorgdecreet en de werking van de werkgroepen die zich over het ouderenbeleid buigen?

De voorzitter : De heer Moreau heeft het woord.

De heer André Moreau : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, waarde collega's, ik ben deze namiddag naar hier gekomen om in de eerste plaats te luisteren. Dit onderwerp interesseert me.

Moreau

Mevrouw Becq nam hier minstens twee keer het woord 'propaganda' in de mond. Een vergissing is dus uitgesloten. Ik blijf daarbij stilstaan. Schepenen, gedeputeerden en ook ministers mogen belastinggeld niet voor propaganda gebruiken. Ik vraag me af of mevrouw Becq het terecht over propaganda heeft. We moeten dat uitklaren, zo niet is het gedaan met de vrede in deze commissie. Gaat het over propaganda of over een vehikel om overheidsinformatie te verspreiden ?

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw de voorzitter, waarde collega's, ik zal u ervan overtuigen dat het niet gaat om propaganda maar om informatie. Mevrouw Becq zoekt spijkers op laag water. Misschien is ze ook kort van geheugen. Ik heb nooit onder stoelen of banken gestoken dat de lokale dienstencentra een belangrijk instrument zijn voor het voeren van een nieuw Vlaams ouderenbeleid. Op het lokale niveau zijn die dienstencentra onze partner bij de uitvoering van een beleid dat niet enkel over zorg gaat maar ook de vereenzaming wil aanpakken. Een lokaal dienstencentra is, zoals de naam het zegt, lokaal verankerd. Het is een beetje een ontmoetingsplaats van ouderen. Als hun partner wegvalt, vallen ze vaak in een groot zwart gat. Als ze alleen thuis zijn, zijn ze niet altijd nog geïnteresseerd om voor zichzelf te koken. Een lokaal dienstencentra zorgt niet enkel voor gezelschap maar ook voor zorgen die de levenskwaliteit verbeteren. Van meet af aan heb ik het belang ervan onderstreept.

Ik waardeer erg het werk van de werkgroepen die aan het vernieuwd Vlaams ouderenbeleid hebben gesleuteld. Tijdens het eerste jaar is een brede raadpleging georganiseerd. Dat is de eerste fase. Onder het voorzitterschap van professor Geerts van de VUB zijn een reeks documenten aan de minister overgemaakt, met de uitdrukkelijke vraag daarover een standpunt in te nemen. Op basis daarvan worden dan tijdens het tweede jaar voorstellen gedaan. Ik heb de werkgroepen aanbevolen om de lokale dienstencentra te beschouwen als de lokale ankerpunten voor de organisatie van zorg op maat. De lokale dienstencentra informeren en begeleiden ouderen bij hun vragen over zorg. De zeven werkgroepen hebben dit uitgangspunt aanvaard. Als men hier zegt dat ik de lokale dienstencentra nu plots als erg belangrijk voorstel, dan is dat niet juist. Ik doe dat trouwens in nauw overleg met alle actoren op het terrein.

In het decreet over de thuiszorg is voorzien in 569 lokale dienstencentra, maar er zijn er nog maar 132 erkend. Dat heeft ten dele te maken met het feit dat die lokale dienstencentra worden gezien als een concurrent van de sociaal-culturele ouderverenigingen. Bij de toepassing van de reglementering zijn alle sociaal-culturele criteria samengevoegd, en dat zal ook zo blijven. De lokale dienstencentra zijn ontmoetingsruimten waar ouderen terecht kunnen voor hulp inzake warme maaltijden, pedicure, enzovoort. Ze kunnen er ook informatie krijgen over waar ze terecht kunnen met hun vragen. En er worden ook sociaal-culturele activiteiten georganiseerd, in samenwerking met de bestaande sociaal-culturele organisaties. Er zijn zo veel ouderen en er is zo veel te doen, laten we in godsnaam toch samenwerken.

Elke minister beschikt elk jaar over een budget voor communicatie over het beleid, en niet voor propaganda. We hebben lange gesprekken gevoerd met de overkoepelende Vereniging van Vlaamse Dienstencentra. Dat leidt tot de organisatie van een studiedag op 28 mei over de stand van zaken van de lokale dienstencentra en over de ervaringen daarmee. We wilden die studiedag aankondigen in een brochure met agenda. Die zou men het ganse jaar door bijhouden, zodat men voortdurend aan de lokale dienstencentra zou denken. Zo willen we nogmaals onderlijnen dat lokale dienstencentra voor ons belangrijk zijn. Gemeentebesturen of OCMW's die nog geen lokaal dienstencentrum hebben, zouden zo worden aangemoedigd om ook een initiatief te nemen.

Ons initiatief is niet zo verrassend, want we hebben tijdens de bespreking van de begroting 2002 gesteld dat er dit jaar minstens 25 nieuwe lokale dienstencentra moeten bijkomen. Het budget is verhoogd, zodat de subsidie per lokaal dienstencentrum nu 19.831,48 euro bedraagt. Ik hoop dat we dat bedrag in de toekomst nog verder kunnen verhogen. De totale kostprijs van dit alles, zonder de studiedag, is 33.070,33 euro. De kostprijs van de verzending bedraagt ongeveer 2.700 euro ; het drukwerk voor de brochure bedraagt 14.800 euro ; het communicatiebureau dat zorgde voor het concept, de foto's en de opmaak kosten 15.500 euro. Dat is samen 33.070,33 euro.

Hoe zit het met onze visie op de toekomst ? Uit de evaluatie van het thuiszorgdecreet blijkt dat de ondervraagden de lokale dienstencentra in het algemeen erg positief beoordelen. Dat staat dus zeker niet haaks op onze campagne. U een beetje kennende, is de vraag die u wellicht het meest interesseert of in de toekomst alleen openbare besturen

Vogels

en OCMW's lokale dienstencentra kunnen oprichten.

Mevrouw Sonja Becq : U weet dat we een voorstander van het privé-initiatief zijn.

Minister Mieke Vogels : Ik ben niet tegen het privé-initiatief, maar wel tegen de georganiseerde concurrentie op lokaal niveau. De lokale dienstencentra zijn voor de uitvoering van het vernieuwd ouderenbeleid de partners op het lokaal niveau. Die partners zijn de gemeenten en de OCMW's. Met hen wil ik afspraken maken.

De gemeenten en de OCMW's kunnen die opdracht aan de privé-sector doorgeven. In de toekomst kan het initiatief dus door de privé-sector worden genomen, op voorwaarde dat de gemeente de opdracht voor het gehele grondgebied van de gemeente of een gedeelte ervan delegeert naar de privé-sector.

We moeten afstappen van het systeem dat leidt tot concurrentie op het lokaal niveau, zoals dat bijvoorbeeld in het algemeen welzijnswerk bestaat. Dat leidt tot grote problemen om een en ander op mekaar af te stemmen. Ik denk dan aan het decreet over de etnisch-culturele minderheden, waaraan lokale integratiediensten én lokale integratiecentra werken, maar ook mekaar beconcurreren. In de toekomst kunnen zowel openbare besturen – gemeentebesturen of OCMW's, onderling af te spreken in het kader van het lokaal sociaal beleid – als privé-voorzieningen worden gesubsidieerd voor de oprichting van lokale dienstencentra. De privé-voorzieningen kunnen dat enkel als de gemeenten dat uitbesteden. Die opvatting zal trouwens verder worden uitgewerkt in een gewijzigd decreet over de thuiszorg en een nieuw decreet over het ouderenbeleid.

Wat de evaluatie van het thuiszorgdecreet betreft, moet ik stellen dat de evaluatie niet gebeurde aan de hand van een vragenlijst die voor alle ondervraagde organisaties dezelfde was. Er is met open vragen gewerkt, waarbij werd gepeild naar de opgedane ervaringen en hoe men zelf de taken definieert. Voor de evaluatie werden de representatieve verenigingen geconsulteerd. Voor de diensten voor gezinszorg ging het om de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten en de vereniging van de diensten voor gezinszorg van de Vlaamse Gemeenschap. Alle erkende diensten voor oppas-hulp, de verenigingen van gebruikers en mantelzorgers, de lokale dienstencentra, de regionale dien-

stencentra, de dagverzorgingscentra en de centra voor kortverblijf zijn geraadpleegd. Ook alle koepels zijn bevraagd.

De programmatie voor de uitvoering van het thuiszorgdecreet is slechts zeer beperkt ingevuld. De lokale dienstencentra hebben dat voor 23 percent gedaan. Voor de hele thuiszorgsector is de algemene conclusie dat de subsidiebedragen momenteel ontoereikend zijn.

In de lokale en regionale dienstencentra, dagverzorgingscentra en centra voor kortverblijf wordt de huidige personeelsnorm als minimumnorm ervaren. Het is evenwel een voor de hand liggend antwoord – als de diensten zelf aan het woord worden gelaten – dat er te weinig mensen en middelen zijn.

De ontwikkeling van eigen activiteiten in de regionale dienstencentra is vaak heel beperkt. Bijna alle functies voor het thuiszorgdecreet werden reeds door de mutualiteiten opgenomen. Naast de gemeenschappelijk gedragen conclusies kunnen we tussen de koepelorganisaties ook wel tegenstellingen vaststellen. Deze knelpunten zijn per sector terug te vinden in het document Evaluatie Thuiszorgdecreet dat u hebt ontvangen.

Na grondige lectuur, ook van de commentaren van de koepels, wil ik nu al de volgende beleidsconclusies naar voren schuiven. Er is nood aan een verdere uitbouw van flexibele toegankelijke thuiszorgvoorzieningen, zoals dag-, nacht- en crisisopvang en oppas. Daaraan is er duidelijk over heel de lijn een tekort. We moeten ook werk maken van de herziening van het gebruikersbijdragesysteem voor de gezinszorg. Op dit moment is er daarvoor een studie aanbesteed. We willen dat in de uitvoeringsbesluiten van het nieuwe zorgdecreet opnemen.

Er is nood aan een indicatiestelling voor gesubsidieerde thuiszorg gedurende meer dan drie maanden. Dit wordt in de zorgverzekering het langdurig verminderd zelfzorgvermogen genoemd. Er is nood aan samenwerking tussen de verschillende verenigingen voor gebruikers en mantelzorgers. De afschaffing van de regionale dienstencentra staat, vooral in relatie tot het eerstelijnsdecreet, buiten kijf. De nieuwe kerntaken en optionele activiteiten van de lokale dienstencentra ten slotte moeten verder worden gedefinieerd en verrijkt.

U vroeg of de gegevens en de eventuele conclusies meegenomen werden in de bespreking van de zeven werkgroepen die zich over het ouderenbeleid buigen. Eigenlijk liepen beiden voor een deel parallel, maar degenen die betrokken waren bij de

Vogels

evaluatie van het thuiszorgdecreet, waren ook betrokken bij die zeven werkgroepen. Er is dan ook geen sprake van een tegenstelling. In de zeven werkgroepen zijn de conclusies van de evaluatie van het thuiszorgdecreet besproken en becommentarieerd door de mensen die het ook op papier al hadden gedaan.

Tot zover mijn antwoord op de vragen van mevrouw Becq over de evaluatie van het thuiszorgdecreet en de campagne – niet propaganda – omtrent de lokale dienstencentra.

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de minister, op twee vragen heb ik nog geen antwoord gekregen. Deze brochure is enkel naar de openbare besturen gegaan. Op grond van welk criterium beslist u dan te werken met een brochure of met een omzendbrief die duidelijk de criteria en richtlijnen weer geeft ?

Dat u alles wil dirigeren vanuit de gemeenten, is een politiek feit. Hebben de centra van de privé-sector dan slecht gewerkt ?

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Een omzendbrief heeft een formeler karakter. Dit was echter een vrijblijvende stimulerende oproep tot lokale besturen om in te spelen op de nog niet ingevulde programmatie van de lokale dienstencentra.

De lokale dienstencentra van de privé-sector hebben helemaal niet slecht gewerkt, maar voor ons zijn lokale dienstencentra een heel belangrijke bouwsteen van het vernieuwd ouderenbeleid. Daarom willen we er in de toekomst ook meer middelen en aandacht aan besteden. We willen die middelen niet verspreiden tussen initiatieven van de openbare sector en initiatieven van de privé-sector in dezelfde regionale omschrijving. We willen gebiedsdekkend werken en prioriteiten verlenen, zodat heel Vlaanderen bediend wordt door lokale dienstencentra volgens dezelfde regels.

Ik heb geen vooroordelen over privé- of openbare organisaties, maar ik wil de garantie dat de middelen weer niet dubbel worden besteed. Op de duur hebben we in heel wat gebieden concurrerende verzuilde dienstencentra, terwijl er in andere gebieden witte vlekken zijn. Dan zal mij worden ge-

vraagd wanneer de witte vlekken zullen worden weggewerkt.

Vermits de middelen beperkt zijn, moeten we er eerst voor zorgen dat er overal in Vlaanderen lokale dienstencentra worden uitgebouwd. In de regio's waar op dit moment lokale dienstencentra van de privé-sector werkzaam zijn, kan er een samenwerkingsovereenkomst met het lokaal bestuur worden afgesloten, en kunnen ze gewoon verder werken. Er mag echter geen dubbele bezetting zijn.

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de minister, het blijft me verwonderen dat u zo'n brochure verspreidt, ook gezien de kostprijs. We hebben geen probleem met de functies die voor lokale dienstencentra worden bepaald, en we erkennen dat ze aan bepaalde noden tegemoetkomen. We blijven echter vragen stellen bij de eenzijdige beslissing dat lokale dienstencentra exclusief op gemeentelijk niveau moeten worden georganiseerd en gecoördineerd.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw Becq, u luistert niet.

Mevrouw Sonja Becq : U zegt dat u het aan de gemeenten wil toewijzen, en dat het openbaar bestuur desgevallend kan delegeren naar de privé-sector. Ik heb daar moeite mee. U hebt die beslissing alleen genomen, en u hebt ondanks het werk van de werkgroepen al vooraf deze conclusie getrokken.

Over de conclusies omtrent de ouderenwerking en het thuiszorgdecreet zullen we nog een bespreking voeren. U hebt beleidsconclusies getrokken uit het rapport over de evaluatie van het thuiszorgdecreet. We kunnen de nood aan flexibele en toegankelijke opvang onderschrijven. Hetzelfde geldt voor de programmatie, de personeelsnorm en de ondersteuning die voor het personeel nodig is.

We denken dat voor een zorgdecreet inderdaad moet worden vertrokken van de gebruiker, de verschillende functies waaraan de gebruiker behoefte heeft, en de wijze waarop daaraan kan worden tegemoetgekomen in een geïntegreerde visie zonder van in het begin exclusief voor mensen van een bepaalde leeftijd te kiezen, terwijl toch desgevallend een werking in functie van bepaalde doelgroepen mogelijk blijft. De vraag van mevrouw Van Den Heuvel betrof alvast een van die doelgroepen.

Mevrouw de minister, we willen u een helpende hand reiken bij de uitwerking van uw zorgdecreet.

Becq

Gisteren hebben we in het parlement een voorstel van zorgdecreet ingediend dat onder andere vertrekt vanuit die verschillende bouwstenen en uitgangspunten. We hopen dat het daardoor wat vooruit zal gaan. We opteren daarbij voor een keuze tussen het vrij en het openbaar initiatief.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : U zult me nooit horen zeggen dat ik tegen de gesubsidieerde privé-sector ben. Als verantwoordelijk beleidsmaker moet ik echter waken over een goede besteding van de middelen. Ingevolge de bijkomende noden aan omkadering, dagverzorging, kortopvang, enzovoort, die blijken uit de evaluatie van het thuiszorgdecreet, kunnen we ons niet permitteren opnieuw met de extra middelen waarin voor de lokale dienstencentra wordt voorzien, twee sporen te openen die op het lokale niveau, misschien elkaar niet concurreren, maar die toch dubbel tellen.

Ik wil, in aansluiting met het kerntakendebat, de gemeenten mee een rol geven in het programmeren en organiseren van een lokaal ouderenbeleid. De gemeente kan nog steeds, zoals bijvoorbeeld in het inburgeringsdecreet, een VZW de opdracht geven voor haar het hele onthaalbeleid te organiseren. Er mogen echter geen dubbele subsidielijnen zijn, want de middelen zijn beperkt. We moeten kiezen, en we moeten de gemeenten hun verantwoordelijkheid geven.

De voorzitter : De heer Moreau heeft het woord.

De heer André Moreau : Iedereen weet dat niets definitief is. Het denkwerk over de oprichting van lokale dienstencentra is niet beëindigd. Men kan zich afvragen of de overheid wel iets moet aanbieden wat de mensen zelf kunnen organiseren. Minister Vogels stelt dat het privé-initiatief aan bod komt. Dat gebeurt echter slechts in tweede instantie. Ik ben van mening dat we daarover verder moeten nadenken.

Met redenen omklede motie

De voorzitter : Door mevrouw Becq werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Ria Van Den Heuvel tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het toekomstige ouderenbeleid en de multiculturaliteit van de samenleving

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Van Den Heuvel tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het toekomstige ouderenbeleid en de multiculturaliteit van de samenleving.

Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, deze vraag ligt in het verlengde van de begrotingsbesprekingen. Toen zei de minister in haar inleiding dat er een en ander wordt onderzocht. Ze stelde dat bij de uitwerking van het vernieuwd Vlaams ouderenbeleid drie waarden centraal staan : de competentie van senioren, de omgang met diversiteit en de solidariteit. Zoals ze schrijft in de beleidsbrief 2001-2002, wordt de verscheidenheid en diversiteit bij senioren versterkt door de toemerkende multiculturaliteit van de samenleving.

Ouderen- en thuiszorgvoorzieningen moeten we aanmoedigen om hun aanbod op de specifieke noden en verwachtingen van allochtone senioren en mantelzorgers af te stemmen.

De werkgroep over het vernieuwd ouderenbeleid heeft terzake aanbevelingen gedaan. Er zijn ook nog andere initiatieven relevant. In 2001 werden 5 percent van de middelen vastgelegd voor de uitvoering van het decreet etnisch-culturele minderheden. Het gaat onder meer om projecten die de toegankelijkheid van ouderenvoorzieningen voor allochtonen moeten bevorderen. Verder verrichtte het Hoger Instituut van de Kempen in 2001 een onderzoek over de behoeften en het gebruik van voorzieningen en mantelzorg door groepen van allochtone ouderen in Vlaanderen.

Ik ben toevallig op een eindwerk gestoten van de vormingsleergang voor Sociaal en Pedagogisch Werk van Gent, afdeling Graduaat Orthopedagogie. De titel luidt 'Zorgvraag en zorgaanbod bij Turkse ouderen.' Die studente formuleert enkele beleidsaanbevelingen.

Van Den Heuvel

Het is misschien ongewoon dat ik het eindwerk van een studente gebruik om het over een aantal punten te hebben. De studente is zelf Turkse en heeft met Turkse ouderen gewerkt rond het thema 'ouder worden'.

In haar beperkt onderzoek stelt ze vast dat Vlaamse ouderenvoorzieningen bitter weinig informatie hebben over de knelpunten, de noden en behoeften van de Turkse ouderen. Ze stelt vast dat de Vlaamse voorzieningen zich totnogtoe nauwelijks hebben beziggehouden met de vraag naar hun toegankelijkheid voor allochtonen of met het overwegen van andere vormen van zorgverzekering voor Turkse ouderen. De Turkse ouderen beschikken bovendien over bijzonder weinig informatie over de Vlaamse zorgvoorzieningen. Ze stelt daarom voor om de voorlichting ook in het Turks te verstrekken.

Binnen de ouderenvoorzieningen moeten volgens haar Turkse hulpverleners worden tewerkgesteld worden, want die kennen de taal en culturele gewoonten van de Turkse ouderen. Ouderenadviseurs of interculturele bemiddelaars moeten optreden als vertrouwenspersoon tussen beide partijen om de wederzijdse onbekwaamheid te doorbreken.

Mevrouw de minister, ik wil het onderzoek van een studente niet op gelijke hoogte plaatsen als andere studies, maar ik vind dat ze behoorlijk werk heeft verricht voor een twintigjarige. Misschien is het een goed idee om meer van die opdrachten aan te bevelen voor eindwerken aan sociale hogescholen of universiteiten.

Kunt u akkoord gaan met de aanbevelingen van de studente? Stemmen ze overeen met de bevindingen van het onderzoek van het Hoger Instituut van de Kempen? Welke aanbevelingen heeft het instituut geformuleerd? Welke accenten zult u leggen bij het uitstippelen van het vernieuwd Vlaams ouderenbeleid? Hoe worden ouderenvoorzieningen voorbereid op de multiculturaliteit? Welke conclusies of aanbevelingen spruiten voort uit de projectenwerking 'toegankelijkheid van ouderenvoorzieningen voor allochtonen'? Hoe wordt de allochtone gemeenschap nu betrokken bij het uitstippelen van het nieuwe ouderenbeleid?

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Mevrouw de minister, collega's, in regio's waar veel migranten

wonen, wordt reeds spontaan ingespeeld op deze evolutie. We moeten bij beleidsaanbevelingen een onderscheid maken tussen regio's waar de doelgroep goed vertegenwoordigd is en regio's waar die uit een paar enkelingen bestaat.

In Heusden-Zolder liep een aantal jaar geleden met Europese steun een project. In dat project werden een aantal zaken gecombineerd. Een vorm van thuiszorg en een rustoord voor bejaarden werden gecombineerd met een opleidingsproject voor herintreedsters. Dat zijn mensen zonder diploma die omwille van hun ervaring stage kunnen lopen. Aan het project was ook een kinderkribbe verbonden. Dat is belangrijk voor herintreedsters, want die konden er hun kinderen er achterlaten. Tegelijkertijd volgden anderen in de kribbe een opleiding tot kinderverzorgster. Het was dus een heel creatief project.

Ik wil met dit voorbeeld alleen maar aantonen dat er waarschijnlijk al heel wat projecten bestaan, maar dat we niet van alle op de hoogte zijn. Het gaat over voorbeelden die heel inspirerend kunnen werken.

Naarmate de zorgsector steeds meer wordt bezet door mensen van allochtone afkomst, zullen ook steeds meer allochtone mensen kiezen voor een studierichting in de sector. Het studeren van meisjes uit de doelgroepen zal daardoor veel makkelijker worden aanvaard. Het is belangrijk dat die meisjes hoger onderwijs volgen, ook al is het in een zogenaamde traditionele richting. We moeten dergelijke projecten geen modellen noemen, maar het is toch belangrijk dat we er meer over te horen krijgen. Ze moeten goed worden gestuurd.

Ik stel in elk geval vast dat in Heusden-Zolder en in de omliggende gemeenten, hoe langer hoe meer allochtone mensen niet werken als interculturele bemiddelaars, maar als professionelen in de sector en dat de rusthuizen zich spontaan aanpassen. Ik denk bijvoorbeeld aan de praktische gevolgen voor de keukens van de aanwezigheid van allochtonen. Sommige zaken mogen niet worden gegeten door allochtonen, maar dat wordt op dezelfde lijn geplaatst als mensen die op dieet zijn.

Ik herhaal nogmaals dat dergelijke projecten op een positieve wijze naar buiten moeten worden gebracht zodat ze inspirerend kunnen werken. We moeten ons ervoor hoeden om al te veel regels te maken waaraan voorzieningen met veel allochtonen zich moeten houden. We moeten ons vooral toespitsen op de reguliere opleidingen, want daar-

Van Cleuvenbergen

bij moet meer aandacht worden besteed aan het multiculturele.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw de voorzitter, dames en heren, deze vraag sluit aan bij een van de uitgangspunten van het vernieuwd Vlaams ouderenbeleid en bij uitgangspunten van een modern integratiebeleid.

Diversiteit wordt naar voren geschoven als één van de pijlers van het nieuwe ouderenbeleid. Het gaat daarbij niet alleen over het werken met mensen met een verschillende culturele achtergrond, maar ook over de diversiteit binnen de groep ouderen. Zo is er een groot verschil tussen mensen van 60 jaar en mensen van 80 jaar. Omgaan met diversiteit betekent dus dat men zich moet richten op de verschillen in herkomst en sociale klasse. Er moet ook rekening worden gehouden met de diversiteit tussen allochtone en autochtone burgers.

De allochtone ouderen vormen een volledig nieuwe doelgroep in het ouderenbeleid. De groep is heel nieuw en werd eigenlijk ook nooit verwacht. Noch de ouderen, noch de voorzieningen hebben zich op de komst van deze nieuwe groep voorbereid. Bij de oudere allochtonen werd immers altijd uitgegaan van het idee om later terug te keren naar het land van herkomst. Die mensen waren niet van plan om hier, maar in hun geboorteland oud te worden. Het is logisch dat ze hier blijven, want de kinderen en kleinkinderen van die mensen leven hier en dragen bij aan de zorg van de ouderen.

Die ouderen staan nu aan de drempel van de Vlaamse zorgvoorzieningen, maar die zijn daarop niet voorbereid. De voorbereiding is echter niet zo simpel. Een aantal zaken kan worden opgelost op de wijze die mevrouw Van Cleuvenbergen heeft geschetst. Daarbij is vooral een beetje gezond verstand en goede wil nodig. Een moslim die geen varkensvlees mag eten, verschilt voor de keuken inderdaad niet van iemand die op dieet is en bijvoorbeeld geen vet mag eten.

Toch is de zaak wat ingewikkelder. Ik verwijs naar wat we in het beleid voor etnisch-culturele minderheden verstaan onder interculturalisering. De Vlaamse overheid heeft de opdracht om cliëntvriendelijk te zijn. We moeten onze organisatie zo aanpassen dat iedereen bij onze missie kan worden betrokken. Het is de doelstelling van Kind en Gezin om aan alle kinderen die in Vlaanderen

leven, dezelfde rechten te geven. Daarom is de organisatie al jaren bezig om zichzelf aan te passen zodat ze ook de Turkse, Marokkaanse, Joegoslaviëse, Oost-Europese kinderen bereiken.

Eigenlijk zitten we nu in eenzelfde proces bij onze ouderenvoorzieningen. Die ouderenvoorzieningen moeten zichzelf in hun missie, doelstelling en werking herdenken. Ze moeten onderzoeken hoe ze dezelfde kwaliteit van zorg kunnen bieden aan mensen van een andere origine.

Bij een dergelijke interculturalisering geef ik altijd een voorbeeld. Men zou de volgende stelling kunnen aanhangen : een dienst thuiszorg die een aantal allochtone meisjes in dienst heeft, is voorbereid op die interculturalisering. Mijns inziens is dat echter onvoldoende. Als zo'n thuiszorgdienst een van die allochtone meisjes naar een Belgische oudere stuurt, waar dat meisje dan te horen krijgt dat die persoon niet door een zwarte verzorgd wil worden, dan is die dienst daar niet klaar voor. Die organisatie is niet klaar om met een interculturaliserend concept om te gaan.

Uiteindelijk is dit dus een verre van eenvoudig verhaal. In de zeer goede studie van de studente in Gent, waarnaar u verwijst, komt men trouwens tot dezelfde conclusies als in dat goedgebetaalde onderzoek van dat Hoger Instituut van de Kempen. De ouderen weten niet welk aanbod er in Vlaanderen is op het vlak van ouderenvoorzieningen. Omgekeerd weten de ouderenvoorzieningen totaal niet hoe ze die ouderen moeten bereiken en hoe ze ermee kunnen omgaan.

Wat zijn dan de accenten die moeten worden uitgestippeld in het nieuwe beleid ? Op termijn kan men uiteraard zeggen dat elke organisatie zo flexibel moet zijn dat ze zich voortdurend aanpast om een voldoende aanbod te geven aan haar cliënten : de ouderen die hier in Vlaanderen leven. Dat is een mooi theoretisch concept, maar om in die richting te gaan, zijn er een aantal concrete beleidsstappen nodig.

Zo is er het stimuleren van de interactie tussen ouderen uit etnisch-culturele minderheden, voorzieningen en lokale besturen door middel van specifieke voorlichtingsmethodieken. In Limburg en in Oost-Vlaanderen bestaat er een uitgewerkt pakket 'Ouder worden in Vlaanderen', dat erg succesvol is. Het Turkse pakket werd trouwens uitgewerkt in het Gentse. De studente waar mevrouw Van Den Heuvel naar verwijst, zal allicht daar ook stage gelopen hebben. In Limburg heeft men pakketten

Vogels

uitgewerkt voor Maghrebijnse en Italiaanse ouderen.

Dit is ongelooflijk succesvol. Er komen vooral vrouwen op af. Het is zo succesvol dat men nu ook een soortgelijk pakket aan het uitbouwen is voor kansarme Vlamingen, want die zijn blijkbaar ook niet echt op de hoogte van hun rechten en noden.

Voor mij is het duidelijk dat de overheid dergelijke projecten verder moeten ondersteunen. We moeten ervoor zorgen dat die in heel Vlaanderen als een eerste opstap fungeren in het bevorderen van het wederzijdse kennismaken van voorzieningen en ouderen van allochtone origine.

In een tweede stap willen we stilaan evolueren naar het uitwerken van specifieke minimale kwaliteitseisen in het kader van het kwaliteitsbeleid van voorzieningen. Dit betekent dat de voorzieningen in hun hele kwaliteitsdenken een proces moeten volgen, waarbij ze moeten kunnen aantonen dat ze een diversiteitsbeleid voeren. Er wordt hierbij uiteraard gezorgd voor een specifieke ondersteuning. Voor voorzieningen is dat immers niet vanzelfsprekend.

Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft erop gewezen dat er – gelukkig maar – al wat bestaat. Er zijn een aantal voorbeeldprojecten in samenwerking tussen de verenigingen van etnisch-culturele minderheden en voorzieningen. We moeten die over geheel Vlaanderen bekendmaken. Op dat vlak kunnen we immers van elkaar leren.

In overleg met het kabinet en de administratie van onderwijs moet er ook worden voorzien in opleiding, vorming en bijscholing voor hulpverleners. We moeten hun duidelijk maken wat de specifieke noden zijn van de allochtone ouderen. Hoe pakken we die het best aan ?

We moeten ook in het algemeen de Vlamingen sensibiliseren voor de gewoonten en noden van allochtone ouderen. Dat is namelijk onvoldoende geweten en onvoldoende bekend. Daarnaast moeten we de lokale besturen via de lokale integratiediensten stimuleren om een traject uit te stippelen en eventueel op hun grondgebied het soort vorming zoals ‘Ouder worden in Vlaanderen’ te organiseren.

Het is ook belangrijk dat we in een soort overgangsfase ook nog ouderenadviseurs als aanspreekpunt inschakelen. In het Brusselse werkt

men veel met dergelijke ouderenadviseurs en dat geeft heel goede resultaten. De kern van een integratiebeleid houdt in dat men geen aparte categoriale diensten opmaakt. Dat is ook niet mogelijk in een samenleving waar steeds meer mensen van verschillende origine en culturen wonen. Op termijn is dat niet mogelijk.

Voor de eerste generatie ouderen moeten we durven nagaan of er geen vorm van categoriale voorziening nodig is. In een residentieel woon- en zorgcentrum kan een aparte eenheid worden gemaakt voor Turkse of Maghrebijnse oudere vrouwen, die de taal niet kennen en nooit de kans hebben gehad om zich in te burgeren, en aan wie moeilijk kan worden gevraagd om nog Nederlands te leren.

Het Hoger Instituut van de Kempen en de werkgroep die onder het voorzitterschap van de heer Janssen, directeur van het Vlaams Minderheden-centrum, heeft gewerkt aan het nieuw ouderenbeleid, hebben heel goed werk geleverd. Ze hebben de problematiek van oudereninstituten in Vlaanderen bespreekbaar gemaakt. Het is nu aan de overheid om, in het kader van het vernieuw ouderenbeleid, ervoor te zorgen dat de instellingen klanten van een andere origine op een kwaliteitsvolle manier kunnen opvangen.

De voorzitter : Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Er staat ons een grote uitdaging te wachten, die niet alleen te maken heeft met het organiseren van opvang, maar ook met een mentaliteit. Daarnaast is het ook belangrijk dat meisjes en jongens van vreemde origine toegang krijgen tot de zorgberoepen. Destijds waren er trajectbegeleiders die deze jongeren in hun studie begeleidde, omdat ze het moeilijk hadden om vol te houden. Misschien moeten we er bij de minister van Onderwijs op aandringen dat het hoger onderwijs meer wordt opengesteld voor allochtone jongeren.

Minister Mieke Vogels : Op dit moment lopen er projecten met de hogescholen voor maatschappelijk werk van Gent, Hasselt en Antwerpen. Die staan in voor de begeleiding van migrantenstudenten in het maatschappelijk werk. Er bestaan ook projecten die allochtone jongeren helpen in de opleiding van thuisverzorger. Die kennen een vrij groot succes, vooral bij Afrikaanse vrouwen.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Ik ben daarvan op de hoogte. Op 1 maart is er trouwens een studiedag over allochtone sociale werkers. Er wordt ons ook

Van Den Heuvel

gesignaleerd dat het een bijzonder moeilijke opgave is.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 15.19 uur.*
